

UNIVERSUL ȘCOLII

- *Editorial*
- *Evenimente din viața școlii*
- *Opinii*
- *Didactica*
- *Proiecte educaționale*
- *Edu*
- *Noutăți editoriale*
- *Diverse*
- *Informații utile*

EDITURA UNIVERSUL ȘCOLII

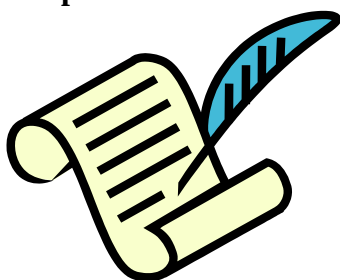
a CASEI CORPULUI DIDACTIC ALBA

Alba Iulia, Str. G. Bethlen nr. 7, Cod 510009

Tel. 0258/826147, Fax. 0258/833101

Web: www.ccdab.ro,E-mail: ccdab@yahoo.com**Director:****Prof. Deák – Székely Szilárd Levente****Redactor șef:** prof. Oros Ligia Elena**Redactori:** prof. Comaniciu Cristina, prof. Jude Laurențiu, prof. Nandrea Maria, ing. ec. Onișoru Viorica**Colaboratori:** lector univ. dr. Scheau Ioan**Tehnoredactare:** aj. analist programator Popa Ioan**Corectura:** Prof. Nandrea Maria

© Autorii, conform legislației în vigoare, răspund în fața legii, în ceea ce privește plagiatul sau orice altă formă de atingere a dreptului de autor.

SUMAR

Perfecționare și schimb de bune practici pentru cadrele didactice prin proiectul Comenius Regio „Cetățenie și educație prin media în context european” – Prof. Comaniciu Cristina	2
Despre Științele Pământului la Viena – Prof. Pop Elena	3
Marionette illetrisme- atelier Grungtvig în Franța – Prof. înv. primar Huștiuc Nicoletta	4
Paradigme educaționale impuse de Jean-Jaques Rousseau prin “Emil sau despre educație” – Prof. Moldovan Dan	6
Eficiența metodelor interactive în activitatea cu preșcolarii – Prof. înv. preșcolar Matei Aniela Ioana	9
Diferențierea și individualizarea instruirii ca modalități de stimulare a motivației la vârstă școlară mică – Prof. înv. primar Stan Adela Georgeta	14
Valențele formative ale muzicii pentru micii școlari – Prof. Marc Aurica	15
Metode și forme de organizare a educației estetice – Prof. Gligor Dana	16
Importanța metodică a cabinetului școlar de geografie – Prof. Simu Alexandru	18
Învățarea diferențiată – Prof. Turcu Iuliana	20
Activitatea în centrele de interes cu altfel de materiale – Prof. preșc. Stan Iuliana Georgeta, prof. preșc. Miheț Alina	22
Școala și familia, o relație pereclitată? – Prof. înv. primar Suci Doina	23
Portul (costumul popular) specific localității Vidra de Sus – Prof. Chirițescu Marinela	24

PERFEȚIONARE ȘI SCHIMB DE BUNE PRACTICI PENTRU CADRELE DIDACTICE PRIN PROIECTUL COMENIUS REGIO "CETĂȚENIE ȘI EDUCAȚIE PRIN MEDIA IN CONTEXT EUROPEAN"

Prof. Cristina Comaniciu, Casa Corpului Didactic Alba

Casa Corpului Didactic Alba este partener în cadrul Comenius Regio cu titlul "Cetățenie și educație prin media in context european" (Citizenship and Didactics with Media in the European Context) cu număr de referință 13-PR-35-AB-IT ce se desfășoară în perioada 2013-2015.

Beneficiarul proiectului pentru regiunea Alba este Consiliul Județean Alba și autoritatea coordonatoare prin aparatul de specialitate, iar parteneri sunt Colegiul Tehnic „Apulum”, Școala Gimnazială „Mihai Eminescu” Alba Iulia, Casa Corpului Didactic Alba și Asociația Alba Manche Împreună – AMI. Aplicantul pentru regiunea Le Marche, Italia este UFFICIO SCOLASTICO REGIONALE PER LE MARCHE (Regional Education Authority for Le Marche Schools) alături de alți 12 parteneri (autorități locale, școli, ONG-uri)

În conformitate cu obiectivele proiectului stabilite în formularul de candidatură și tematica proiectului Casa Corpului Didactic Alba a cuprins în calendarul activităților organizarea unui curs de formare cu titlul “Utilizarea mijloacelor media în educația pentru cetățenie”. În acest sens a fost realizat și aplicat în școlile partenere chestionarul de identificare a nevoii de formare a cadrelor didactice. În urma analizei și prelucrării rezultatelor chestionarului de identificare a nevoii de formare a cadrelor didactice a fost realizat suportul de curs “Utilizarea mijloacelor media în educația pentru cetățenie”.

În perioada februarie-martie 2014 pe parcursul a 25 de ore s-a desfășurat cursul de formare la care au participat 15 cadre didactice din echipele de implementare din Colegiul Tehnic „Apulum”, Școala Gimnazială „Mihai Eminescu” Alba Iulia, Casa Corpului Didactic Alba. În urma finalizării cursului cadrele didactice vor veni în sprijinul elevilor din echipele din școli în vederea realizării produsele video care vor participa în cadrul Festivalului de Film MEET, dar totodată vor putea aplica noile cunoștințe și abilități în cadrul procesului de predare-învățare

La jumătatea primului an de proiect în luna martie 2014 au fost organizate 2 activități de monitorizare și informare în Colegiul Tehnic „Apulum” și Școala Gimnazială „Mihai Eminescu” Alba Iulia la care au participat reprezentanți din toate instituțiile partenere și reprezentanți media. Cu aceste ocazii au fost prezentate materialele realizate până la acel moment de către echipele de elevi, au fost apreciat gradul de îndeplinire a obiectivelor propuse și parcurgere a activităților prinse în calendar.

Cea de a doua întâlnirea transnațională a reprezentanților celor două regiuni partenere Le Marche, Italia și Alba, România s-a desfășurat în perioada 5-9 aprilie 2014 la Alba Iulia. Din delegația italiană au făcut parte cinci reprezentanți ai celor mai importante instituții din cadrul consorțiului italian. Agenda evenimentului a cuprins întâlniri cu oficialități din cadrul Consiliului Județean Alba și Inspectoratului Școlar Alba, vizite de lucru la cele două școli partenere Colegiul Tehnic „Apulum” și Școala Gimnazială „Mihai Eminescu” Alba Iulia, vizite de documentare la obiective importante din județ. La întâlnirea de lucru cu reprezentanții instituțiilor partenere au fost prezentate activitățile derulate conform calendarului propus și au fost stabilite detalii referitoare la organizarea primei ediții a Festivalului de film MEET. A fost organizată de asemenea o conferință de presă în cadrul căreia au fost prezentate de către parteneri produsele intermediare ale proiectului.

În perioada 15 aprilie – 26 mai 2014 prin Casa Corpului Didactic Alba a fost organizat Concursul județean „Utilizarea mijloacelor media în educația pentru cetățenie”.

Activitatea a fost desfășurată în parteneriat cu Consiliul Județean Alba și Inspectoratul Școlar Județean Alba. Concursul a constat în 3 secțiuni, pentru profesori. Prima secțiune A. Blog, pagini web, soft educațional, revistă on line a avut 10 participanți. A doua secțiune B. Materiale infografice (afișe, postere, colaje fotografii, prezentări, cărți) a avut 8 participanți. Secțiunea a treia

C. Video (filme, animații, benzi desenate) a avut 3 participanți. Participanții au primit premii, diplome de participare și CD-uri cu ISBN (978-606-8131-83-2) cuprinzând materialele din concurs.

Participarea unor cadre didactice din țară la acest concurs ne motivează în continuarea acestui demers prin transformarea acestui concurs într-un eveniment la nivel național și cu cât mai multe ediții!

”DESPRE ȘTIINȚELE PĂMÂNTULUI, LA VIENA”

Prof. Pop Elena, Școala Gimnazială ”Lucian Blaga” Ocna-Mureș

EGU (Uniunea Europeană de Geoștiințe) are sediul la München, în Germania. Înființată în septembrie 2002 ca o fuziune a Societății Europene de Geofizică (EGS) și a Uniunii Europene de Geoștiințe (EUG), această uniune internațională non-profit cu peste 12.500 de membri din întreaga lume, la care sunt afiliați oameni de știință, s-a dedicat cercetării planetei în beneficiul omenirii, la nivel mondial.

EGU are în portofoliul actual 16 reviste științifice. Formatul inovator, cu acces deschis, face posibilă organizarea a numeroase întâlniri de actualitate, precum și a unor activități de educație și de sensibilizare. Adunarea Generală anuală este cel mai important eveniment al Geoștiințelor europene, întrucât atrage peste 11.000 de oameni de știință din toată lumea. Sesiunile de comunicări acoperă o gamă largă de subiecte, inclusiv vulcanologie, explorare planetară, structura internă a Pământului și atmosfera, clima, energia, resursele.

Sesiunea de anul acesta s-a desfășurat, ca în fiecare an, la Viena, între 27-30 aprilie, vizând, ca tematica principală, **Planeta mereu în schimbare**. Atelierul de lucru la care am fost invitată împreună cu alți 4 profesori din România pe baza unui portofoliu compus din realizări profesionale și cercetări științifice în domeniul științelor s-a numit **Știința în școala de mâine**.

Cercetători științifici de top s-au adresat profesorilor de științe din lumea întreagă, pe durata atelierului, tratând teme de interes global în domeniul climatologiei, oferindu-și expertiza în legătură cu modelele climatice predictibile la nivel planetar. Oameni de știință prezenți la activitățile atelierului au ilustrat factorii schimbării mediului înconjurător, ca de pildă nivelul de aciditate ale oceanelor planetare. S-a accentuat faptul că, în urma activităților antropice s-au produs schimbări ireversibile în clima Terrei, înființându-se astfel IPCC - un Comando Internațional al

Schimbărilor Climatice din fuziunea a două organizații mondiale: WMO - Organizația Mondială a Meteorologiei și UNEP- Programul Națiunilor Unite pentru Mediul Înconjurător.

Ca urmare a raportului de evaluare a IPCC din septembrie 2013 asupra încălzirii globale datorită creșterii cantității de dioxid de carbon din atmosferă și a creșterii temperaturii medii globale până la 4,5 C în viitor, este nevoie de limitarea schimbărilor climatice prin reducerea emisiilor de gaze de seră. Printre cei care au ținut prelegeri s-au numărat personalități de marcă ale lumii științifice mondiale precum: prof. univ. Thomas Stocker de la Institutul de Fizică al Universității din Berna, Elveția, dr. Valerie Masson-Delmotte de la Laboratorul de Științe ale Climei și Mediul Înconjurător de la Gif-sur-Yvette, din Franța și prof. univ. Larry Mayer de la Școala de Inginerie Oceanică a Universității New Hampshire, S.U.A.

În cadrul atelierului am prezentat cercetarea științifică realizată de-a lungul mai multor săptămâni, la nivelul școlii unde predau. Am particularizat această tematică prin cercetarea unui subiect de stringentă actualitate climatică: tornadele - un fenomen extrem, tot mai des întâlnit în România.

Prezentarea mea în limba engleză a avut titlul ***Latest climate changes in Romania: tornadoes*** și s-a axat pe cel mai grav fenomen atmosferic din țara noastră - tornada de la Făcăeni, din 2002. Prezentarea a fost rezumată pentru audiența sesiunii sub forma unui poster de mărime considerabilă, pentru a putea fi cercetat și fotografiat de toți oamenii de știință prezenți.

La finalul prezentării mi s-a înmănat personal de către președintele secțiunii de educație a EGU, domnul Carlo Laj, șeful Departamentului de geologie al Școlii Normale Superioare din Paris, Franța, o diplomă de participare care atestă recunoașterea internațională a cercetării mele.

Fiind la a doua experiență de acest fel la sesiunea anuală a EGU și înțelegând importanța unei atare activități, îmi doresc ca, pe viitor, cât mai multe cadre didactice din țara noastră să participe la această sesiune științifică de prestigiu mondial. Căci o astfel de oportunitate oferită anual de EGU profesorilor de științe din întreaga lume acumulează experiențe valoroase în ceea ce privește noile metode de predare, cu ajutorul unor mijloace didactice moderne oferite benevol de EGU în cadrul atelierului de lucru dedicat rolului pedagogic al științelor în școala viitorului.

În următorii ani profesorilor de științe de pretutindeni li se va oferi de către EGU și sponsorii săi oportunitatea de a participa la astfel de ateliere, care le vor crea surse de inspirație în predarea la zi a științelor în școlile lor.

MARIONETTE ET ILLETRISME-ATELIER GRUNDTVIG ÎN FRANȚA aprilie-mai 2014

Prof. Huștiuc Nicoletta, Grădinița cu Program Normal Vinerea

În perioada 21.04-02.05. 2014 am avut ocazia să particip la atelierul Grundtvig „Marionette et illetrisme” în Franța, în orașelul Divion din nordul țării, regiunea Pas de Calais. În acest orașel la sala Clarence de Divion, respectiv sala de festivități a orașului s-a desfășurat acest deosebit atelier

Grundtvig. Asociația franceză „Les mille et une vie” a dorit să aducă noi tehnici participanților pentru a dezvolta abilități artistice pe care însăși asociația le folosește (păpuși și umbre), ca instrumente inovatoare care pot participa la promovarea incluziunii (sociale, de educație culturală).

Cu acest atelier, participanții au avut posibilitatea să învețe tehnici de construcție și manipulare a păpușilor, marionetiștii transferându-ne tuturor instrumentele tehnice și artistice pe care fiecare le poate

folosi în procesul educațional de luptă împotriva analfabetismului.

Toți participanții au reușit cu materiale noi să își construiască propria marionetă, apoi propriul abecedar bizar (de exemplu, interjecții, exclamații, pe care le putem folosi ca materiale în teatrul de umbre sau alături de marionete).

Utilizarea de marionete și folosirea teatrului de umbre și-a propus să dezvolte fiecărei persoane creativitatea și capacitatea sa de a se înscrie într-un proces de bază legat de ceea ce înseamnă teatru și folosirea lui în activitatea didactică și nu numai. Instrumentele și tehnicile (ușor de reprodus), au permis tuturor de a fi în centrul de învățare, într-un proces de cooperare (și nu rivalitatea sau concurența cu alte persoane din grup).

Acest atelier și-a propus și a reușit să transfere participanților instrumente și tehnici care, în serviciul procesului de învățământ, să devină deosebit de utile.

De la descoperirea noului și schimbul de idei și experiențe noi care au apărut în timpul acestui atelier, cu toții am fost încurajați să ne gândim la construirea unei „case virtuale”, care să permită să exercitarea meseriei, să reducă izolarea și ne ajută să diseminăm fiecare din experiența noastră.

La atelier au participat cadre didactice, asistenți sociali, studenți din țările: România, Lituania, Franța, Grecia, Spania, Italia și Croația. Atelierul a fost în limba franceză, cu traducere pentru croați în limba engleză, drept pentru care ambele limbi au fost folosite. S-au realizat de asemenea exerciții de dicție, exerciții vocale sau fizice pentru folosirea lor în activitatea cu marionetele, pentru lupta împotriva analfabetismului. La activitățile zilnice au participat și personalități, scriitori, profesori, a avut loc o masă rotundă la care s-a discutat despre analfabetism, la discuții participând doamne profesoare și cercetători universitari din Paris, ziariști, drept pentru care a fost realizat și un articol într-un ziar local din Franța.

Am avut multe de învățat din acest curs, a fost o experiență deosebită într-o țară deosebită, minunată. Mulțumesc organizatorilor pentru oportunitate și pentru tot ce ne-au învățat. Păstrăm legătura prin mijloacele virtuale, continuând ceea ce am învățat.

PARADIGME EDUCAȚIONALE IMPUSE DE JEAN - JAQUES ROUSSEAU PRIN „EMIL SAU DESPRE EDUCAȚIE”

Prof. Moldovan Dan, Școala Gimnazială „Singidava” Cugir

Gândirea pedagogică reprezintă ansamblul conceptelor fundamentale și operaționale integrate sistematic la nivelul unor teorii și doctrine despre educație și instruire, experimentate și validate la scara socială, în funcție de anumite criterii confirmate în plan științific. Perspectiva de analiză istorică urmărește prezentarea cât mai obiectivă a tezelor fundamentale ale sistemelor teoretice educative.

Conflictul deschis între pedagogia esenței și pedagogia existenței este lansat de filosoful iluminist, francezul Jean Jaques Rousseau, în secolul al XVIII-lea. El abordează conceptul de natură din perspectiva existenței copilului fără a căuta esența acesteia. „Izvorul educației este în natură”. Omul este bun prin natura sa. Educația trebuie deci să valorifice această natură, nu să meargă împotriva ei prin modele abstracte impuse de societate.

Pe lângă celebrele sale *Confesiuni* (*Les Confessions*), Jean-Jaques Rousseau a rămas în istoria literaturii și mai mult, a pedagogiei ca impunătorul unor paradigme educaționale prin opera sa *Emil sau despre educație* (*Émile ou de l'Éducation*). Acest „tratat de pedagogie”, cum l-a numit criticul literar Ovidiu Drimba în *Istoria literaturii franceze. Iluminismul*, stă la originile tuturor marilor reforme pedagogice ale secolului al-XIX-lea. Scris între 1757 și 1760, *Emil sau despre educație* apare în 1762 și pornește de la ideea că o societate nu poate fi reformată, fără a reforma educația. Curentul pedagogic, denumit morala libertății, propagă o concepție despre om și despre morală în opoziție cu concepția că omul este rău de la natură și că este un animal condus de instincte biologice. Părintele curentului „morala libertății” este considerat Rousseau, care și-a început lucrarea *Emil sau despre educație*, cu afirmația : «Tout est bien sortant des mains de l'Auteur des choses, tout dégénère entre les mains de l'homme»¹. Ideea că omul este bun de la natură și că numai societatea îl corupe, ducea implicit la recomandări pedagogice ca: libera dezvoltare a elevului, dezvoltarea să-și urmeze etapele ei naturale, adultul să nu intervină spre a modifica acest curs natural. Pedagogia lui Rousseau se axează pe aceeași filosofie pe care o dezvoltă în alte lucrări; el consideră că lucrul esențial în educație este să se respecte natura copilului, să nu se modifice și să nu se direcționeze pe o altă cale echipamentul lui nativ, copilul trebuie protejat de influențele nefaste ale civilizației. De aici, cele două trăsături esențiale: educația „negativă”, copilul trebuie dus la țară, adăpostit de orice contact cu familia, societatea sau cărțile și libertatea lăsată copilului, care se formează prin propria sa experiență: natura este cel mai bun dascăl. Mai mult decât știința, Rousseau se raportează la formarea moralei, la calitățile sufletului, la verosimilitate și la cinste. Emil, elevul lui Rousseau își va forma cunoașterea folosind noțiuni concrete, utilizate în viața de zi cu zi. De asemenea, își va forma și judecata, deoarece instruirea se referă la toată viața. Emil va fi la un moment dat capul unei familii și un cetățean onorabil de aceea ultimii ani de educație sunt pentru a-i pregăti pentru viață.

Metoda propusă de Rousseau pentru o educație cât mai eficientă este să trateze copilul ca pe un copil și nu ca pe un adult. Fiecare vârstă are dificultățile sale: nu trebuie să raționalizăm cu un copil atâta vreme cât acesta este incapabil; nu trebuie să ne jucăm cu sensibilitatea copilului sau să-i zicem prea multe lucruri despre religie sau despre morală. „Pe tot parcursul vieții sale, de la naștere până la moarte, omul se transformă neconștient, atât sub aspect fizic cât și psihic. Psihologii și pedagogii împart dezvoltarea omului în perioade, ținând seama de profilul asemănător pe care-l prezintă toți indivizii în acea etapă”². Rousseau a adoptat drept criterii de periodizare predominarea unor aspecte sau funcții. Astfel, el propunea următoarea periodizare: 0-5 ani (dezvoltarea fizică),

¹ J.J. Rousseau (1936), *Oeuvres complètes*, édition établie par Alain Niderst, Mont Saint-Aignan: Publications de l'Université de Rouen, volume I, *Émile ou de l'éducation*, p. 675.

² Ion Radu (1976), *Psihologia învățării*, București, Editura Didactică și Pedagogică, pp. 106-108.

5-12 ani (dezvoltarea simțurilor), 12-15 ani (dezvoltare intelectuală), 15-20 ani (dezvoltarea activă și morală). O perioadă de vârstă reprezintă însă un profil nou al persoanei sub toate aspectele, nu predominanța unui proces psihic.

Rousseau inovează învățământul european și prin propunerea metodelor active. El considera că „a face apel la experiență e ca și cum l-ai conduce pe elev la instruirea făcută de el însuși”³. Aceste metode active cer o artă de a stârni curiozitatea, acestea putând fi practicabile doar prin recurgerea, fără încetare, la artificii pe care profesorul le va găsi în mijlocul naturii. Acest principiu al învățământului activ exprimă cerința ca însușirea cunoștințelor noi, formarea priceperilor, în toate laturile educației, să fie un rezultat al efortului propriu al elevilor. Rousseau considera că profesorul nu trebuie să ofere de-a gata cunoștințele pe care elevii și le-ar putea însuși prin efort propriu, fie prin prelucrarea cunoștințelor însușite anterior, fie pe baza observării obiectelor și fenomenelor, fie pe baza unei activități practice și intelectuale de cunoaștere și transformare a obiectelor. Principiul învățământului activ a fost înțeles și aplicat într-o mare varietate de forme, nefiind scutit de interpretări unilaterale și de exagerări. Importanța imensă care i s-a acordat și i se acordă acestuia (n.r. învățământului activ) a determinat apariția unui masiv curent de gândire pedagogică în favoarea lui, curentul școlii active, ai cărui susținători sunt cei mai de seamă pedagogi, iar meritul deplin i se revendică lui Jean Jaques Rousseau, ideile sale fiind preluate mai apoi de pedagogi cum ar fi: M. Montessori, O. Decroly, A. Ferrière, J. Dewey sau G. G. Antonescu, I. C. Petreanu ș.a.

Pe de altă parte, Rousseau recomanda insistent un alt principiu atât de des folosit în pedagogia modernă, și anume principiul învățământului intuitiv. Acest principiu exprimă ca generalizările (noțiuni, definiții, teoreme etc.) pe care și le însușesc elevii în procesul de învățământ, să aibă la bază perceperea obiectelor și fenomenelor. Cunoștințe clare și precise despre realitate se obțin dacă se pornește de la contactul nemijlocit cu realitatea. În legătură cu principiul învățământului intuitiv, Rousseau propune ca și metodă verbală de asimilare a cunoștințelor problematizarea, acesta fiind de părere că la o întrebare problematică profesorul nu trebuie să intervină și să dea imediat răspuns și nici să-l ajute pe elev în găsirea răspunsului. Rousseau era de părere că dacă elevului i se dă răspuns imediat la tot ce întreabă, se obișnuiește să nu mai gândească, mai bine să-l lași pe elev să gândească singur, să se frământe câteva zile.

Filosofia lui Rousseau conferă principilor și metodei sale o coerență de netăgăduit. Originalitate sa vine de asemenea din personalitatea autorului, cele mai multe sfaturi pe care le dă elevului său Emil, vin din propria sa experiență. Luând contact de la o vârstă fragedă cu cărțile și prea repede deșteptat la sentimentalisme, Rousseau semnalează pericolele societății. Format din întâmplarea experienței, încercând mai multe meserii, Rousseau știe tot ceea ce se poate învăța prin observație și de asemenea tot ce îi lipsește elevului său Emil, adică o educație metodică, un echilibru fizic perfect. Nu putem să-l urmărim pe Rousseau doar cu acest scop dacă nu admitem ideea inițială a bunătății originară a omului. Citită în detaliu, se pot descoperi mai multe idei care rămân contestabile. Rousseau însuși ne invită să considerăm cartea sa *Emil sau despre educație* ca «les rêveries d'un visionnaire»⁴ („visările unui vizionar”) despre educație. Totuși *Emil* conține o mulțime de idei excelente : adaptarea unui învățământ la facilitățile copilului, adaptarea cunoașterii sensibile și a lucrului manual, importanța observației, principiile învățământului activ, incidența metodelor pedagogice asupra formării moralei.

Cele cinci cărți care alcătuiesc *Emil sau despre educație* corespund etapelor evoluției naturale și urmăresc dezvoltarea copilului în timp :

- *Cartea I* (de la 0 la 5 ani) : Educația constă în a împiedica „prejudecățile, autoritatea, necesitatea, exemplul, toate instituțiile sociale”⁵ desfigurarea naturii. Rousseau își creează un elev imaginar care, perceptor învățat cu toate drepturile sale, pe care îl va conduce de la

³ Collection littéraire Lagarde&Michard –Le XVIIIe siècle. Les grands auteurs français du programme (1969), Bordas, p. 295.

⁴ Ibidem, p. 296.

⁵ J.J. Rousseau , Op.cit., p. 677.

momentul nașterii până când se va căsători. EMIL va fi de-o inteligență modestă; el va fi bogat și nobil : va trebui să-l apere de prejudecățile castei sale. Rousseau îl va pregăti pe Emil pentru condiția sa de om : «Vivre est le métier que je lui veux apprendre»⁶ („A trăi este meseria ce vreau să-l învăț”). Prima educare constă în înflorirea fizică : libertatea de a se mișca, de a lua contact cu lumea prin simțuri și de a descoperi astfel căldura, frigul, gravitația sau distanța. Puțin câte puțin copilul trebuie obișnuit cu vremea rea și trebuie să devină curajos prin familiarizarea sa cu spectacolele înfricoșătoare cu zgomote impresionante. Trebuie evitată introducerea sentimentelor străine de natură : plânsul fiind limbajul natural al copilului pentru a-și exprima nevoile, trebuie să i le satisfacă fără ca el să poată să le interpreteze ca o supunere a capriciilor sale; dacă nu i se va deștepta în mod artificial spiritul de dominație, fanteziile capricioase și orgoliul.

- *Cartea a – II – a* (de la 5 la 12 ani) : Nu trebuie să înaintăm evoluția naturală: trebuie să ști și să pierzi vremea. Pentru această etapă educația propusă este cea a corpului și a simțurilor. Copilul încă nu este apt să judece, să raționalizeze : el trebuie lăsat să se bucure de copilărie. Acum este momentul de a-și exersa corpul, organele, simțurile, forțele. Practicând toate sporturile, îmbrăcat lejer, dormind pe un culcuș aspru, îl vor întări contra durerii și îi vor înmuia sufletul. Cu ajutorul jocurilor în întuneric, el va dobândi un simț al pipăitului la fel de fin ca cel al orbilor; își va exersa aspectul de apreciere al distanței, își va forma auzul, vocea și simțul mirosului. Toată cartea a – II – a este dominată de ideea : «Liberté bien réglée»⁷ („libertate bine reglată”). Pentru a fi fericit, Emil trebuie să fie liber: întrucât nu are experiență trebuie să fie ghidat, fiindu-i lăsată o libertate bine reglată. Noțiunile de bine și rău vor fi pentru Emil posibilul și imposibilul. Folosirea pedepselor inexplicabile pentru el vor fi cu totul interzise: pedeapsa trebuie să-i pară ca o urmare naturală la greșala sa. Acum este momentul să-l învețe primele noțiuni de morală, pe care le va primi tot cu ajutorul propriei experiențe. Pe de altă parte, cărțile sunt interzise deoarece neavând judecata necesară, copilul reține doar cuvintele, ci nu ideile. Așadar este o eroare de a dori să-l înveți limbi străine, geografie sau istorie. Rousseau dă exemplul concret de lecturi care nu trebuie făcute de Emil în această etapă, fabulele lui La Fontaine, întrucât ele sunt de neînțeles și periculoase. La doisprezece ani, Emil va fi puternic, îndemânatic și fericit că trăiește: el n-are nici un fel de noțiuni abstracte, dar inteligența sa practică s-a format prin experiență.

- *Cartea a – III – a* (de la 12 la 15 ani) : În această etapă Emil primește noțiuni despre educația intelectuală și tehnică. Trebuie să se grăbească, deoarece pasiunile se apropie și odată ce ele apar Emil sau orice alt elev, nu vor mai acorda atenție decât acestora. Așadar Rousseau se limitează doar la învățarea a ceea ce este util. Lucrurile abstracte nu convin la această vârstă, de aceea educația se va baza pe observarea naturii. «Point d'autre livre que le monde, point d'autre instruction que les faits»⁸ („nicio carte decât lumea, nicio instrucție decât faptele”). În această etapă Emil va învăța fizica, astronomia și geografia. Singura sa lectură va fi *Robinson Crusoe* de Daniel Defoe

- *Cartea a – IV – a* (de la 15 la 20 ani): Acum este vârsta potrivită pentru educația morală și religioasă. Această vârstă este cea a pasiunilor: să le distrugi ar fi absurd, mai ales că el sunt de la natură. Mai bine să valorifici pasiunile naturale, dulci și efectuate și să conjuri vanitatea, ambiția, gelozia, răutatea, care sunt operele societății. Trebuie să îndepărteze pasiunile violente, renunțând la atenție și calmând imaginația. În schimb, se vor favoriza pasiunile care vor forma omul sociabil, amicitia, compasiunea și simpatia. Va veni o zi când pasiunile vor domina inima lui Emil: acum preceptorul îl va trata ca pe un om. Departea de a combate nevoia de a iubi, trebuie să se agreeze ca și „ghid” amical, se păzește de dorințele orbești și își va găsi femeia ideală. Emil studiază acum și societatea, egalitatea și justiția. Emil se instruieste mai degrabă prin experiența celorlalți decât prin a sa, de teama de a nu rămâne iremediabil rănit de acest prim contact cu lumea. Rousseau refuză să-i vorbească de Dumnezeu, înainte ca acesta să fie capabil să conceapă acest lucru. Rousseau îi recomandă lui Emil religia naturală și morala conștiinței. Acum Emil intră în

⁶ Collection littéraire Lagarde&Michard, *Op.cit.*, p.296.

⁷ *Ibidem*, p.297.

⁸ Collection littéraire Lagarde&Michard, *Op.cit.*, p.301.

lume: este modest, compătimitor, sincer și rezervat. El se face plăcut prin simplitatea și naturalețea sa. El este fericit, căci știe să se limiteze la bunurile care îi sunt oferite.

• *Cartea a – V – a* : După vârsta de 20 de ani Emil este capabil să învețe tot ce trebuie în materie de fete. Rousseau îi face cunoștință lui Emil cu Sofia, care după părerea sa era eleva potrivită pentru a forma cu omul natural cuplul fericit. La 15 ani ea este plină de sensibilitate și șarm, elegantă prin simplitate, cochetă fără nerușinare: totul la ea este grațios și modest. Conversația cu ea este agreabilă și spontană; este veselă, fără exuberanță, atentă și de o politețe parcă ieșită din comun. Croitoria, gătitul, menajul nu sunt un secret pentru ea. Ea și-a dedicat toată viața servindu-L pe Dumnezeu și ajutându-i pe ceilalți. În cursul unei plimbări, Emil ghidat de preceptorul său, primește ospitalitatea unei familii, unde o găsește pe Sofia. Această ultimă carte ar putea fi considerată un mic roman: întâlnirea lor, vizitele dese ale lui Emil la ea, progresul relației lor. Totuși nunta nu va avea loc decât după doi ani deoarece acesta merge în Europa pentru a-și completa educația politică iar la întoarcere se va căsători cu Sofia iar el însuși își va educa copilul.

În concluzie, această carte considerată un adevărat roman de educație sau un tratat pedagogic, stă la originea tuturor marilor reforme pedagogice ale secolului al – XIX – lea; ideea cea mai nouă este cea care consistă în a recunoaște în copil o identitate, de a refuza în a-i impune un adevăr adult și de a-l antrena să se descopere el însuși.

BIBLIOGRAFIE :

1. Rousseau, Jean Jaques, *Oeuvres complètes* (1936), édition établie par Alain Niderst, Mont Saint-Aignan: Publications de l'Université de Rouen, volume I, *Émile ou de l'éducation*.
2. Rousseau, Jean Jaques, *Emil sau despre educație* (1954), în românește de Andrei Tăun, București, Editura de stat Didactică și Pedagogică.
3. Radu, Ion, *Psihologia învățării* (1976), București, Editura Didactică și Pedagogică.
4. Șchiopu, U., *Psihologia copilului* (1967), București, Editura Didactică și Pedagogică.
5. Țîrcoveanu, Victor, *Pedagogia generală* (1975), Timișoara, Editura Facla.
6. *** Colecția literară Lagarde&Michard – *Le XVIIIe siècle. Les grands auteurs français du programme* (1969), Bordas, pp. 265 – 342.

EFICIENȚA METODELOR INTERACTIVE ÎN ACTIVITĂȚILE CU PREȘCOLARII

Prof. inv. preșcolar Matei Aniela Ioana
Școala Gimnazială „Nicodim Ganeu” Bistra/ structură GPN GÎRDE

Metodele interactive dezvoltă și stimulează capacitățile intelectuale, cognitive, gândirea divergentă, gândirea critică, gândirea laterală, capacitatea de ascultare, ascultarea activă, capacitatea de comunicare, capacitatea de înțelegere, de cunoaștere de sine și recunoaștere a calităților partenerilor, coechipierilor, capacitatea de evaluare și autoevaluarea, capacitatea de sinteză, capacitatea de decizie, de comparație și generalizare, de descriere, de abstractizare, de argumentare, de aplicare.

Elemente necesare pentru aplicarea eficientă a metodelor interactive în activitățile cu preșcolarii sunt:

- utilizând metode active de predare-învățare, educatoarea trebuie să aibă în vedere că învățarea prin cooperare nu este un scop în sine, ci un mijloc de atingere a obiectivelor prin fiecare membru al grupului în parte;
- trebuie să se orienteze când și cum anume aplică strategia învățării prin cooperare;
- considerând toată grupa o echipă, sau împărțind-o în grupuri mici și adaptând sarcinile de instruire la caracteristicile individuale și de afinitate ale membrilor, raportându-se atât la timp, cât și

la conținut; construirea diferențiată a sarcinilor de învățare trebuie să fie realizată cu maximum de profesionalism, astfel încât să faciliteze succesul atât al sarcinii în sine, cât și al fiecărui copil;

- după fiecare metodă aplicată se pot obține performanțe pe care copiii le percep și-i fac responsabili în rezolvarea sarcinilor de lucru viitoare; copiii înțeleg și observă că implicarea lor este diferită, dar încurajați își vor cultiva dorința de a se implica în rezolvarea sarcinilor de grup, grupul înțelege prin exercițiu să nu-și marginalizeze partenerii de grup, să aibă răbdare cu ei, exersându-și toleranța reciproc;

- educatoarea trebuie să știe cum să-i motiveze pe copii atât instructiv, dar și afectiv, să mențină întregului grup un tonus afectiv pozitiv, constructiv;

- trebuie însă să avem mare grijă, când, cum și ce metodă aplicăm, deoarece demersurile didactice pe care le inițiem trebuie să fie în concordanță cu particularitățile de vârstă și posibilitățile cognitive și practice ale copiilor, nu orice metodă poate fi aplicată în cadrul oricărei categorii de activitate sau la orice nivel de vârstă;

- în alegerea metodelor pe care le vom aplica în activitate trebuie să ținem cont de tema activității, de tipul ei (de predare, consolidare, evaluare) și de nivelul de dezvoltare intelectuală a copiilor, de aceea, este necesar, din partea educatoarelor, un studiu profund al acestor metode, o analiză amănunțită, creativitate, responsabilitate didactică și capacitate de adaptare și aplicare.

Specific metodelor interactive de grup este faptul că ele promovează interacțiunea dintre mințile participanților, dintre personalitățile lor, ducând la o învățare mai activă și cu rezultate evidente.

Interactivitatea presupune atât cooperarea, care poate fi definită drept forma motivațională a afirmării de sine, incluzând activitatea de avansare proprie, în care individul rivalizează cu ceilalți pentru dobândirea unei situații sociale sau a superiorității cât și competiția care este o activitate orientată social, în cadrul căreia individul colaborează cu ceilalți pentru atingerea unui țel comun. Ambele implică un anumit grad de interacțiune, în opoziție cu comportamentul individual. Interacțiunea stimulează efortul și productivitatea individului și este importantă pentru auto-descoperirea propriilor capacități și limite, pentru autoevaluare. În acest fel se dezvoltă capacitățile elevilor de a lucra împreună ce se constituie într-o componentă importantă pentru viață și pentru activitatea lor profesională viitoare.

De *interactivitate* dă dovadă copilul care devine coparticipant, alături de profesor la propria formare și coresponsabil de realizarea și efectele procesului de învățare. Asumându-și rolul de *actor* în actul educativ, el își proiectează eficient proiectul de învățare personalizat, își construiește cunoașterea, asumându-și riscuri, conștientizând eforturile necesare, alegându-și strategiile de învățare, gestionându-și timpul și apelând la evaluări formative. Pregătirea pentru o învățare autonomă valorizează motivația intrinsecă a educatului, dorința de a căuta, de a experimenta, de a descoperi, de a crea și de a inventa.

Copilul activ - creativ „*realizează demersuri critice și creative, depune eforturi proprii înscrise în schimburi sociale, în scopul accederii la noua cunoaștere*” (M. Bocoș, 2002, p. 79).

Cerința primordială a educației progresiste, cum spunea Jean Piaget, este de a asigura o metodologie diversificată bazată pe îmbinarea activităților de învățare și de muncă independentă, cu activitățile de cooperare, de învățare în grup și de muncă interdependentă.

Deoarece învățarea este eminemantă o activitate proprie, ținând de efortul individual depus în înțelegerea și conștientizarea semnificațiilor științei, nu este mai puțin adevărat că relațiile interpersonale, de grup sunt un factor indispensabil apariției și construirii învățării personale și colective.

„*Metodele interactive urmăresc optimizarea comunicării, observând tendințele inhibitorii care pot apărea în interiorul grupului*” (I.O. Pânișoară, 2003, p. 140).

Unii specialiști sunt de părere ca interactivitatea presupune atât cooperarea - definită drept forma motivațională a afirmării de sine, incluzând activitatea de avansare proprie, în care individul rivalizează cu ceilalți pentru dobândirea unei situații sociale sau a superiorității - cât și competiția care este o activitate orientată social, în cadrul căreia individul colaborează cu ceilalți pentru

atingerea unui țel comun. Ele nu se sunt antitetice; ambele implică un anumit grad de interacțiune, în opoziție cu comportamentul individual.

În cazul îndeplinirii unor sarcini simple, activitatea de grup este stimulativă, ceea ce duce la un comportament contagios și o strădanie competitivă; în rezolvarea sarcinilor complexe, rezolvarea de probleme, obținerea soluției corecte e facilitată de emiterea de ipoteze multiple și variate. Interacțiunea duce la stimularea efortului și la productivitatea individului și este importantă pentru autodescoperirea propriilor capacități și limite, pentru autoevaluare.

Există o dinamică intergrupală cu influențe favorabile în planul personalității, iar subiecții care lucrează în echipă sunt capabili să aplice și să sintetizeze cunoștințele în moduri variate și complexe, învățând în același timp mai temeinic decât în cazul lucrului individual. În acest fel se dezvoltă capacitățile elevilor de a lucra împreună, ceea ce se constituie într-o componentă importantă pentru viață și pentru activitatea lor profesională viitoare.

Activizarea reprezintă un proces complex, sistematic și dinamic, care angajează întregul potențial psihofizic al subiecților cunoașterii. Prin activizare se urmărește realizarea unei învățări și formări active și interactive, în care, cel care învață să se implice efectiv, intens, profund și deplin, cu toate dimensiunile personalității sale intelectuale, fizică și afectiv-volițională. Activizarea nu neglijează dimensiunea socială a activității preșcolarilor, implicarea acestora putându-se realiza în cadrul tuturor formelor de organizare a activității lor: *frontală, de grup și individuală*, forme care pot declanșa, susține și amplifica eforturile individuale și de grup ale elevilor și chiar eforturile întregii clase în realizarea predării, învățării și evaluării. „*Activ și creativ este copilul care intervine efectiv în activitatea didactică și îi modifică variabilele, parametrii caracteristici: depune eforturi de reflecție personală, de gândire, efectuează acțiuni mintale și practice de căutare, cercetare, redescoperă noi adevăruri, reelaborează noi cunoștințe, conștientizând faptul că întotdeauna influențele și mesajele externe acționează prin intermediul condițiilor interne*” (M. Bocoș, 2002, p. 79).

Această perspectivă asupra preșcolarului se opune celei tradiționale, conform căreia el asimilează în mod pasiv informațiile oferite de către cadrul didactic, urmând că ulterior să le reproducă. Copilul activ și creativ dă dovadă de multă îndrăzneală în aprecierea critică a unui produs, de independență în abordarea și analiza problemelor, de spirit de contraargumentare, de libertate în manifestarea comportamentală generală.

De multe ori, comportamentul copilului creativ, devine deranjat la activitate pentru unele cadre didactice mai conservatoare.

Cadrul didactic trebuie să profite de nevoia lui de cunoaștere și de avântul său în activitate, canalizându-i eforturile în direcții constructive prin oferirea de ocazii variate menite să-i alimenteze setea de nou și de descoperire. Comportamentul nonconformist ce derivă puternic din activitatea creatoare, nu trebuie interpretat de către cadrele didactice drept o atitudine indisciplinată, o dovadă de impolitețe sau o lipsă de respect, acest gen de comportament nu trebuie frânat printr-o atitudine negativă, de respingere, ci, dimpotrivă, trebuie creat un climat favorabil de manifestare liberă a spiritului creator.

Copilul activ și creativ se caracterizează prin spirit de independență în muncă, o gândire care se desfășoară pe traiectorii lungi, fără bariere de ordin cognitiv, manifestând o puternică și neobișnuită tendință de a explora și de a crea. Copiii din această categorie sunt mai puțin interesați de activitatea în echipe și au tendința de a-și întocmi un plan personal de lucru, păstrând legătura numai cu un număr restrâns de prieteni. Profilul copilului creativ și dinamic se referă la acele trăsături care dovedesc capacitatea de a se detașa de informații, de a se mișca liber în sfera cunoștințelor, manifestând inițiativă și spirit independent. Persoanele creative au un nivel superior de aspirații, au interese variate, manifestă o vie și permanentă curiozitate, ieșind din șablon, punând în discuție probleme interesante. Copilul cu potențial creativ înalt are încredere în forțele proprii și este capabil de autoevaluare. În relațiile cu cei din jur manifestă comportamente controlate, vrând să ofere o bună imagine atât în fața cadrului didactic cât și în fața colegilor.

O atitudine specifică tinerilor și adulților cu potențial creator înalt, indiferent de domeniu, este „*interesul viu pentru orice informație, aceștia având un grad de activism foarte ridicat. Pentru*

oamenii înalt creativi nu există lucruri neinteresante, totul depinde de cine sunt privite, la ce tip de cunoștințe ale individului sunt raportate și mai ales modul cum sunt analizate, interpretate” (M. Roco, 2001, p. 32).

Interactivitatea presupune o învățare prin comunicare, prin colaborare, produce o confruntare de idei, opinii și argumente, creează situații de învățare centrate pe disponibilitatea și dorința de cooperare a copiilor, pe implicarea lor directă și activă, pe influența reciprocă din interiorul microgrupurilor și interacțiunea socială a membrilor unui grup.

Avantajele interacțiunii după unii pedagogi ar fi că în condițiile îndeplinirii unor sarcini simple, activitatea de grup este stimulativă, generând un comportament contagios și o strădanie competitivă; în rezolvarea sarcinilor complexe, rezolvarea de probleme, obținerea soluției corecte e facilitată de emiterea de ipoteze multiple și variate:

- stimulează efortul și productivitatea individului;
- este importantă pentru autodescoperirea propriilor capacități și limite, pentru autoevaluare;
- există o dinamică intergrupală cu influențe favorabile în planul personalității;
- subiecții care lucrează în echipă sunt *capabili să aplice și să sintetizeze cunoștințele în moduri variate și complexe*, învățând în același timp mai temeinic decât în cazul lucrului individual;
- *dezvoltă capacitățile elevilor de a lucra împreună* - componentă importantă pentru viață și pentru activitatea lor profesională viitoare;
- *dezvoltă inteligențele multiple*, respectiv următoarele capacități *specifice*:
 - *inteligența lingvistică* (ce implică sensibilitatea de a vorbi și de a scrie; include *abilitatea de a folosi efectiv limba* pentru a se exprima retoric, poetic și pentru a-și aminti informațiile),
 - *inteligența logico-matematică* (ce constă în capacitatea de a analiza logic problemele, de a realiza operații matematice și de a investiga științific sarcinile, de a face deducții),
 - *inteligenței spațiale* (care se referă la capacitatea, potențialul de a recunoaște și a folosi patternurile spațiului; capacitatea de a crea reprezentări nu doar vizuale),
 - *inteligența interpersonală* (capacitatea de a înțelege intențiile, motivațiile, dorințele celorlalți, creând oportunități în munca colectivă inteligența naturalistă (care face omul capabil să recunoască, să clasifice și să se inspire din mediul înconjurător),
 - *inteligența morală* (preocupată de reguli, comportament, atitudini stimulează și dezvoltă capacități cognitive complexe (gândirea divergentă, gândirea critică, gândirea laterală capacitatea de a privi și a cerceta lucrurile în alt mod, de a relaxa controlul gândirii);
- munca în grup permite împărțirea sarcinilor și responsabilităților în părți mult mai ușor de realizat;
- timpul de soluționare a problemelor este de cele mai multe ori mai scurt în cazul lucrului în grup decât atunci când se încearcă găsirea rezolvării lor pe cont propriu;
- cu o dirijare adecvată, învățarea prin cooperare dezvoltă și diversifică priceperile, capacitățile și deprinderile sociale ale elevilor;
- interrelațiile dintre membrii grupului, emulația, sporește interesul pentru o temă sau o sarcină dată, motivând elevii pentru învățare;
- lucrul în echipă oferă elevilor posibilitatea de a-și împărtăși părerile, experiența, ideile, strategiile personale de lucru, informațiile;
- se reduce la minim fenomenul blocajului emoțional al creativității;
- grupul dă un sentiment de încredere, de siguranță, antrenare reciprocă membrilor ce duce la dispariția fricii de eșec și curajul de a-și asuma riscul;
- interacțiunea colectivă are ca efect și „*educarea stăpânirii de sine și a unui comportament tolerant față de opiniile celorlalți, înfrângerea subiectivismului și acceptarea gândirii colective*” (C. L. Oprea, 2000, p. 47).

Învățământul modern preconizează o metodologie axată pe acțiune, operatorie, deci pe promovarea metodelor interactive care să solicite mecanismele gândirii, ale inteligenței, ale imaginației și creativității. Activ este elevul care depune efort de reflecție personală, interioară și abstractă, care întreprinde o acțiune mintală de căutare, de cercetare și redescoperire a adevărurilor,

de elaborarea a noilor cunoștințe. „*Activismul exterior vine deci să servească drept suport material activismului interior, psihic, mental, să devină un purtător al acestui*” (I. Cerghit, 1997, p.73).

În cadrul unui sistem de instruire, metodologia didactică trebuie să fie consonanță cu toate modificările și transformările survenite în ceea ce privește finalitățile educației, conținuturile învățământului, noile cerințe ale elevilor și societății. Metodologia trebuie să fie suplă și permisivă la dinamica schimbărilor care au loc în componentele procesului instructiv-educativ. Calitatea unei tehnologii didactice este dată de flexibilitatea și de deschiderea ei față de situațiile și exigentele noi, complexe ale învățământului contemporan.

Considerând că presupunerile oportunității, adecvării și congruenței metodologice sunt asigurate, am putea avansa o serie de ***exigențe și cerințe*** spre care ar trebui să evolueze metodologia de instruire (metodologia făcând pași importanți în această direcție):

- *punerea în practică a noi metode și procedee de instruire* care să soluționeze adecvat noile situații de învățare; dezvoltarea în cantitate a metodologiei, prin adaptarea și integrarea unor metode nespecifice, din alte spații problematice, dar care pot rezolva satisfăcător unele cerințe (de pildă, folosirea brainstormingului, care este la origine o metodă de dezvoltare a creativității); creșterea cantitativă a metodelor nu este însă soluția cea mai fericită;

- *folosirea pe scară mai largă a unor metode activ-participative*, prin activizarea structurilor cognitive și operatorii ale elevilor și prin apelarea la metode pasive numai când este nevoie; maximizarea *dimensiunii active a metodelor* (în mai toate metodele identificăm această potențialitate) și minimalizarea *efectelor pasive ale acestora*; fructificarea dimensiunii și aspectelor calitative ale metodei;

- *extinderea utilizării unor combinații și ansambluri metodologice* prin alternări ale unor caracteristici (în planurile activitate - pasivitate, abstractizare - concretizare, algoritmizare - euristicitate etc.), și nu prin dominanță metodologică; renunțarea la o metodă dominantă în favoarea varietății și flexibilității metodologice, care să vină în întâmpinarea nevoilor diverse ale elevilor și care să fie adecvate permanent la noile situații de învățare;

- *instrumentalizarea optimă a metodologiei* prin integrarea unor mijloacelor de învățământ adecvate care au un aport autentic în eficientizarea predării-învățării; nu este vorba de o simplă adăugare a unui mijloc de învățământ, oricât de sofisticat ar fi el, ci de o redimensionare, o pregătire a acestuia în perspectivă metodologică;

- *accentuarea tendinței formativ-educative* a metodei didactice; extinderea metodelor de căutare și identificare ale cunoștințelor, și nu de transmitere a lor pe cont propriu; cultivarea metodelor de autoinstrucție și autoeducație permanente; promovarea unor metode care îi ajută efectiv pe elevi în sensul dorit; adecvarea metodelor la realitatea existentă, pragmatizarea metodologiei.

Implementarea acestor instrumente didactice moderne presupune un cumul de calități și disponibilități din partea cadrului didactic: receptivitate la nou, adaptarea stilului didactic, mobilizare, dorință de autoperfecționare, gândire reflexivă și modernă, creativitate, inteligența de a accepta noul și o mare flexibilitate în concepții.

Activitățile pe care le desfășurăm cu preșcolarii trebuie să aibă un caracter spontan, să contribuie la dezvoltarea independenței în gândire și acțiune. Utilizarea metodelor active transformă activitatea într-o aventură a cunoașterii, în care copilul e participant activ; întâlnește probleme, situații complexe pentru mintea lui de copil, dar în grup, prin analize, dezbateri, descoperă răspunsuri la întrebări, rezolvă sarcini de învățare, se simte responsabil și mulțumit la finalul activității. Aceste metode îi ajută pe copii să-și formeze personalitatea, să se cunoască, să-și descopere stilul propriu de gândire și acțiune. Totodată ele stimulează interesul copiilor pentru cunoaștere, a dorinței de a căuta informații și de a le utiliza în diferite situații.

Preșcolarii învață să lucreze împreună, își unesc forțele pentru a reuși să realizeze sarcina primită sau pentru a rezolva o problemă cu care se confruntă. Interrelațiile dintre membrii grupului și, emulația, sporește interesul pentru o temă sau o sarcină dată, motivând copiii pentru învățare. Grupul dă un sentiment de încredere, de siguranță, antrenare reciprocă a membrilor ce duce la dispariția fricii de eșec și determină curajul de a-și asuma riscul. Interacțiunea colectivă are ca efect

și educarea stăpânirii de sine și a unui comportament tolerant față de opiniile celorlalți, înfrângerea subiectivismului și acceptarea gândirii colective.

Bibliografie:

1. **Bocoș, Mușata**, (2002) *Instruire interactivă. Repere pentru reflecție și acțiune*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj- Napoca
2. **Cerghit, Ioan**, (1997), *Metode de învățământ*, E.D.P., București
3. **Pânișoară, Ion - Ovidiu**, (2001), *Comunicarea eficientă. Metode de interacțiune educațională*, Editura Polirom, Iași
4. **Roco, Mihaela**, (2001), *Creativitate și inteligență emoțională*, Editura Polirom, Iași

DIFERENȚIEREA ȘI INDIVIDUALIZAREA INSTRUIRII CA MODALITĂȚI DE STIMULARE A MOTIVAȚIEI LA VÂRSTA ȘCOLARĂ MICĂ

Înv. Stan Adela Georgeta, Școala Gimnazială Poiana Vadului

Pentru secolul nostru, învățarea continuă a devenit o cerință fundamentală a societății, determinată de creșterea exponențială a informațiilor și uzura accelerată a acestora, de mobilitatea profesiunilor, de progresele științei, tehnicii, tehnologiei și mijloacelor de informație, de dinamismul vieții economice și sociale, de democratizarea învățământului, de creșterea nivelului de aspirație spre cultură și educație.

Profesia de dascăl necesită o cunoaștere a individualității elevilor deoarece învățătorul urmărește nu numai dezvoltarea intelectuală, ci și educarea afectivității și a sensibilității copilului. Este cunoscut faptul că, deși cronologic copiii se încadrează într-o anumită etapă de dezvoltare, luați individual, fiecare are un ritm propriu de maturizare a funcțiilor intelectuale și a trăsăturilor fizice.

Motivația pentru învățare a reprezentat un subiect important în preocupările specialiștilor din psihologia educației. La vârsta școlară mică are loc o intensificare a procesului de conștientizare a motivelor învățării determinată de dorința de autocunoaștere și autorealizare a elevilor la această vârstă. Se structurează motivația învățării școlare trecându-se de la motive extrinseci la motive intrinseci.

În procesul instructiv-educativ este necesară tratarea diferențiată și individualizată a elevilor pentru creșterea randamentului școlar și pentru îmbunătățirea performanțelor școlare. S-a insistat pe dezvoltarea la elevi a proceselor de cunoaștere, a gândirii, a spiritului de observație, a inițiativei, a creativității ca urmare a modalităților de lucru pe care le implică tratarea diferențiată și individualizată; înregistrarea, monitorizarea și compararea rezultatelor obținute de elevi la testarea inițială, la testele formative și testarea finală.

Diferențierea în învățare are ca scop eliminarea unor lacune și atingerea performanțelor minimale acceptate, îmbogățirea și aprofundarea cunoștințelor elevilor capabili de performanțe superioare. Utilizând cele mai eficiente strategii didactice se poate insufla elevilor dragostea pentru învățatură, încrederea în forțele proprii, stimularea inițiativei, formarea unor priceperi și deprinderi de muncă.

Principiul individualizării și al diferențierii se realizează prin activități didactice individuale sau în cadrul grupelor de nivel formulând pentru fiecare elev sau grupă obiective operaționale specifice nivelului lor de cunoștințe. A-i învăța pe elevi cum să învețe a devenit o problemă majoră a școlii. Individualizarea presupune personalizarea educației, adaptarea activității didactice la

particularitățile individuale ale elevului. În activitatea la clasă, utilizarea fișelor de lucru duce la însușirea temeinică a cunoștințelor, la dezvoltarea intelectuală a elevilor.

În diferite forme de activitate am dat exerciții care presupun toate gradele de dificultate dând posibilitatea elevilor de a rezolva numai pe acelea pe care reușesc. Temele pentru acasă au conținut două părți: o parte obligatorie (sarcini simple) și o parte facultativă (sarcini mai complexe). Elevii dotați au lucrat suplimentar din auxiliare curriculare.

Cunoașterea individualității elevului și tratarea diferențiată este nu numai o premiză a prevenirii eșecului școlar și a devierilor de conduită, în ciclul primar, ci și garanția unor satisfacții profesionale. Am ajuns la concluzia că munca cu elevii, în special cu cei din clasele primare, cere o continuă autoperfecționare, o profundă cunoaștere a fiecărui elev în parte, practicarea unei munci diferențiate în funcție de posibilitățile fiecărui elev cu scopul de a-l atrage spre activitățile școlare și de a-l convinge să învețe la capacitatea sa maximă.

Bibliografie

Cristea, S. (1998), *Dicționar de termeni pedagogici*, EDP, București;
Cucoș, C. (2002), *Pedagogie – Ediția a II-a*, Editura Polirom, Iași;
Sălăvăstru, D. (2004), *Psihologia educației*, Editura Polirom, Iași;
Vintilescu, D. (1997), *Motivația învățării școlare*, Ed. Facla, Timișoara.

VALENȚELE FORMATIVE ALE MUZICII PENTRU MICII ȘCOLARI

Înv. Marc Aurica – Școala Gimnazială Câmpeni

Muzica, cea mai profundă și mai complexă dintre arte, chiar împărăteasa acestora, ne ajută în exprimarea ideilor, sentimentelor, stărilor sufletești prin mijlocirea sunetelor muzicale. Ea ne însoțește în toate momentele importante, fie ele vesele sau triste, ne încântă ne bucură sau ne întristează, ne ajută să înțelegem mai profund gânduri și sentimente, să ne mobilizăm forțele să ajungem la realizări nobile.

La fel și copiii, aceste întruchipări ale sensibilității și candorii, sunt influențați de muzică, chiar și înainte de a se naște și apoi în toată viața de mai târziu, așa după cum numeroși specialiști au constatat. Ea le produce copiilor, emoții plăcute și puternice, le însoțește activitățile lor, jocurile, distracțiile. În acest sens au fost făcute o serie de cercetări pedagogice care au evidențiat rolul formativ al muzicii prin capacitatea ei de a antrena și dezvolta o serie de procese psihice cum ar fi: atenția, memoria, afectivitatea, spiritul de ordine și disciplină, care mai târziu vor da roade în alte domenii. Prin muzică li se îmbogățește copiilor viața spirituală, este mai ușor de parcurs calea afectivității, accesibilității spre frumos, a înțelegerii.

Deci, muzica, această „matematică a sunetelor” dispune de multiple valențe formative, contribuind din plin la dezvoltarea afectivă, psihosomatică și intelectuală a copiilor, dar cu condiția ca atunci când ea începe să fie utilizată în cadrul instituționalizat, acest lucru să se realizeze în concordanță cu particularitățile psihice ale copiilor, să se aplice strategii care să declanșeze starea activă de receptare conștientă a mesajului artistic, devenind astfel ecou al sufletului, act mintal și afectiv.

Deși copiii au o mare atracție pentru muzică, ei trebuie ajutați să o înțeleagă, să folosească ori de câte ori consideră potrivit acest lucru. Ei sunt antrenați, încă de la grădiniță și mai târziu la școală, în activități care le șlefuiesc vocea și auzul, dar și pasiunea și dragostea pentru muzică. Cântecul pe diferite teme, jocurile muzicale, jocurile cu cântec, audițiile muzicale, exercițiile muzicale, sau implicarea activ corporală prin bătut din palme, tropăit, folosirea castanietelor, a tamburinei, a unor instrumente cu claviatură sau a unor jucării muzicale, sunt doar câteva dintre

activitățile utilizate de cadrele didactice pentru dezvoltarea simțului artistic, ritmic, melodic și dinamic.

Versul, muzica vocală, cea instrumentală, gimnastica ritmică, îmbinate armonios asigură dinamismul și varietatea unui spectacol prezentat de copii, le trezește acestora trăiri minunate când reușesc să trezească emoții în sufletul spectatorilor. Momentele acestea de maximă bucurie, întăresc și fortifică sufletele viitorilor adulți, aduc lumina în suflete, dau aripi imaginației și entuziasmului, stimulând gândirea creatoare.

Muzica se poate îmbina cu succes și cu conținutul altor obiecte de învățământ cum ar fi istoria, limba română, limbile străine, matematica, cunoașterea mediului, ajutându-i pe elevi la însușirea mai plăcută, atractivă, influențând pozitiv asimilarea conținutului acestor obiecte, trezindu-le emoții și trăiri puternice.

Este suficient să privești fețele luminoase ale unor copii care cântă, să-ți dai seama de starea interioară a acestora, de sentimentele și implicarea sufletească a lor. Nu e nouă afirmația că prin muzică se menține starea de sănătate psihică și terapeutică a organismului, se asigură o sursă de bucurie și optimism, ancorându-l puternic pe copil în realitate.

Încă în zorii civilizației, cercetătorii în domeniul medicinei au scos în evidență influența pe care muzica o are asupra vindecării organismului. Geneza coabitării stă în incantația magică asociată actului terapeutic din vremea lui Esculap. Muzica are deci nu numai finalitate estetică ci și puteri tămăduitoare. Vindecarea prin artă, tămăduirea sufletului și, prin el, a trupului confirmă condiția ontologică superioară a ființei umane: homo musicalis – homo aestheticus.

Muzica tămăduiește, înalță, înobilează sufletele atât ale copiilor cât și ale celor trecuți de multă vreme de această vârstă și așa după cum afirmă Cioran „Dacă n-am fi avut suflet, muzica l-ar fi creat”.

Bibliografie

Metodica predării muzicii la clasele I- IV, E.D.P., București, (1974).

Marciuc, Larisa, *Miracolul muzicii copilului meu*, Ed. V&I Integral, București, (2007).

Revista învățământul primar, Ed. Miniped, București, Nr. 2-3/2004.

Revista învățământul primar, Ed. Miniped, București, Nr. 1-2/2005.

Revista învățământul primar, Ed. Miniped, București, Nr. 1-2/2005.

METODE ȘI FORME DE ORGANIZARE A EDUCAȚIEI ESTETICE

Înv. Gligor Dana – Școala Gimnazială Vidra

Educația estetică este o componentă a educației integrale și armonioase cu ajutorul căreia realizăm formarea personalității omului prin frumosul existent în natură, artă și societate, pentru a deveni consumator și creator de frumos. Omul societății contemporane este preocupat de crearea în jurul său a unui mediu estetic care să-i înobileze viața, deoarece frumosul pătrunde în zonele cele mai adânci ale vieții sufletești, răscolește emotivitatea, sensibilizează, înviorează, transformă și determină la meditație.

Unii specialiști văd în educația estetică un mijloc de umanizare mai ales a tineretului, copleșit de tehnicizarea excesivă din zilele noastre, precum și posibilitatea dezvoltării spirituale și a destinderii în timpul liber.

În formarea educației estetice există mai multe niveluri și anume: nivelul informativ teoretic în care se realizează instruirea estetică a elevilor prin familiarizarea lor cu cunoștințe estetice din domeniul diferitelor arte, cât și cunoștințe tehnice, priceperi și deprinderi necesare în procesul de creație, a exersării artistice. Funcția principală a acestor cunoștințe este cea explicativă, ele ajutând la contemplarea și înțelegerea valorilor estetice.

Un alt nivel al educației estetice este cel formativ - aplicativ, care se realizează prin contactul nemijlocit cu opera de artă asigurându-se astfel condițiile necesare pentru receptarea mesajului estetic. În acest fel se stabilește comunicarea psihică între receptor și opera de artă, dintre structurile conștiente și inconștiente ale personalității umane și mesajul estetic.

Cele două niveluri se află într-un raport de reciprocitate, completându-se unul pe celălalt, căci instruirea asigură o mai bună receptare, în timp ce contemplarea propriu-zisă valorifică virtuțile instruirii și asigură realizarea scopului fundamental al educației estetice. Instruirea este un mijloc și o condiție a educației estetice, iar formarea scopul ei. Și de aici temeiul educației estetice din școală căreia îi sunt subordonate toate formele și modalitățile pe care le avem la îndemână.

Educația estetică se cere a fi realizată de la vârste fragede, chiar în familie, apoi în grădiniță, școala primară și așa mai departe. Chiar dacă sunt mici, copiii știu și pot să sesizeze „frumosul” prezentat sub diferite forme, sub îndrumarea cadrului didactic, purtându-se discuții cu elevii, făcându-se diferite comparații.

Frumosul din artă - această podoabă a inteligenței și sensibilității umane, prin imagini strălucitoare de viață, armonizează rațiunea cu sensibilitatea și îi dezvăluie omului, mereu în căutarea destinului său, sensurile superioare ale vieții. Artă răscolește emotivitatea și conștiința omului, dezvăluie idei și sentimente, atitudini, pasiuni la care poate să adere. Balzac considera arta ca fiind istoria „inimii omenești” iar filozoful englez Fr. Bacon afirma că arta este omul adăugat naturii.

La grădiniță dar și în școală, promovarea valorilor estetice poate fi realizată în cadrul activităților opționale de muzică, pictură, dans și activități practice dar și în orele efective de curs la aceste discipline. Acest lucru le va permite elevilor să devină oameni cu sufletul deschis spre frumos, buni, cinstiți, în spiritul moralei creștine pentru că cine ne poate încânta auzul decât muzica bună sau delecta privirea, dacă nu coloritul picturilor făcându-ne pe fiecare dintre noi mai buni, mai înțelepți, mai înțelegători și nu în ultimul rând mai frumoși.

Obiectul limba și literatura română cumulează elemente interdisciplinare menite a introduce elevul în universul cunoașterii sub diferite aspecte. Dacă în general lecțiile de limba română pot avea și conținut istoric, geografic, științific, nu trebuie neglijat nici elementul estetic, de deschidere spre culoare, formă, interpretare.

Elevii pot fi conduși să sesizeze valorile artistice ale textului, prin procedee didactice corespunzătoare. De exemplu după înțelegerea conținutului unui text în care sunt mai multe cuvinte care exprimă însușiri ale obiectelor, le-am grupat în însușiri obișnuite și neobișnuite. Acest lucru îi va ajuta pe elevi în înțelegerea epitetului, („vifornița păgână”, „trestia bolnavă”, „soarele palid”, „raze vii”, „june flori”, „fulgi nehotărâți”, „copaci tăcuți”, „înflorarea caldă”, „cerul posomorât”). I-am ajutat pe elevi să înțeleagă că în anumite situații, lucrurile, ființele, fenomenele capătă însușiri omenești. Autorul folosește aceste personificări pentru a le apropia mai mult de cititor, pentru a le da viață ca să participe activ la acțiune („soarele –soarbe roua dimineții”, „soarele –cu raze vii sărută june flori de primăvară”, „pâraiele curgeau cântând și scânteind”, „muscele dorm sub zăpada de trei palme”).

Pe parcursul studierii textelor de limba română îi îndrumăm pe elevi să recunoască comparația, prin care sunt scoase în evidență însușiri specifice ale unui obiect. La fel pot fi sesizate și metaforele („Cerulea e ca leșia”, „amurgul serii se întinde ca un zăbranic sur”, „dealurile ca niște uriași dorm sub zăpadă”, „luna ca o crăiasă a nopții”, „lacrimi ca niște mărgăritare”).

Elevii vor fi îndrumați să sesizeze imaginile vizuale și cele auditive din textele literare: „drumul...poleit de soarele lucitor”, „nemărginirea albă de ninsoare”, „munții se înalță trufaș în văzduh”, „auzi cântecul cocorilor”, „buciumul sună cu jale”, „zvonul turmelor care se întorc în amurgul zilei de la pășune”, etc.

În acest context, ora de limba română oferă posibilități multiple de a descoperi frumosul, de a face ca aceasta să fie „dulce ca un fagure de miere”.

Îmbinând cu pricepere toate aceste mijloace, forme și metode prin care se poate realiza educația estetică în școală, cadrul didactic îi va ajuta pe elevi să priceapă multele implicații ale fenomenului artistic în viața omului, să-și dezvolte latura creativă în funcție de vocația pe care o vor

sesiza la un moment dat, împlinindu-se atât la nivel individual cât și social.

Cultura estetică lărgeste sfera culturii generale și deschizând orizonturi noi, înaripează gândirea și imaginația creatoare, contribuind la formarea idealului estetic.

Bibliografie

Paul Constantin, *Culoare, artă, ambient*, Ed. Meridian, București, (1979).

I. D. Ștefănescu, Samson Teodor, Nathan Knobler, *Dialogul vizual*, Editura Meridian, București, (1982).

Revista „Învățământul primar”, Ed. Miniped București, nr. 1/2004.

Revista „Învățământul primar”, Ed. Miniped București, nr. 2-3/2004.

IMPORTANȚA METODICĂ A CABINETULUI ȘCOLAR DE GEOGRAFIE

*Prof. Simu Alexandru, Lic. Teologic Greco-Catolic "Sfântu Vasile cel Mare" Blaj
Școala Gimnazială "Ion Bianu" Valea Lungă*

Cabinetul școlar de geografie reprezintă un spațiu cu o destinație și o importanță deosebită în actul didactic geografic. Modul în care este organizat și amenajat spațiul cabinetului constituie premisa obținerii unor rezultate deosebite cu elevii. Activitățile didactice ce pot fi realizate cu elevii sunt cele de învățare-predare, evaluare, vizionare de filme documentare, realizarea de materiale didactice grafice și cartografice, conceperea și realizarea de machete ale diferitelor forme de relief, pregătirea elevilor dotați pentru performanță sau desfășurarea de concursuri geografice etc.

Eficiența acestui spațiu devine maximă atunci când profesorul de geografie știe să combine diferitele activități didactice (teoretice și practice) ce se pot realiza în timpul orelor cu cele extrașcolare și extracurriculare. În acest mod cabinetul de geografie devine un laborator în care elevii se transformă în mici cercetători științifici.

În acest moment nu există la nivelul sistemului de învățământ un standard privind modul cum trebuie organizat și echipat un cabinet de geografie, nici măcar la nivel minimal, ne permitem pe baza literaturii de specialitate să emitem un punct de vedere, asupra modului în care trebuie organizat un astfel de cabinet.

A. Baza materială (expozitivă și aplicativă)

1. Mobilierul să fie alcătuit din bănci individuale și să permită o organizare modulară sau pe grupe, ateliere, etc. Să fie ergonomic, astfel în cât să ofere elevilor confort și aspectul sau design-ul să creeze un ambient plăcut.

2. În măsura posibilităților fiecare bancă sau grup de bănci să fie dotat cu câte un calculator care să ofere accesul spre internet și prin intermediul unui server local elevii să acceseze diferite platforme educaționale cu specific geografic gen AeL, Perzi, etc.

3. Echipamentul electronic (TV, computere, video proiectoare, DVD-uri, table electronice interactive, etc) să fie poziționate optim astfel încât fiecare elev să aibă un câmp vizual optim.

4. Dulapurile, rafturile pentru diferite materiale didactice, suporturile pentru hărți trebuie amplasate lateral paralel cu pereții astfel încât în partea centrală să se găsească băncile.

5. Suportii pentru planșe, diagrame și hărți trebuie să fie înalți și ușor de poziționat astfel încât elevii din spate să observe ușor partea de jos a acestora.

B. Materialul didactic

1. Diagramele și planșele trebuie amplasate în timpul predării pe suportii speciali, iar în rest în depozitul de materiale.
2. Hărțile indiferent de scară sunt păstrate în suporturi, iar cele deosebit de valoroase (în relief sau alt tip) pot fi agățate pe perete.
3. Colecțiile de minerale, roci, ierbarele și scoicarele sunt păstrate în spații speciale (dulapuri cu vitrine, rafturi etc.), astfel încât să ofere estetică spațiului și acces lesnicios.
4. Globurile geografice, asemeni hărților nu trebuie să lipsească dintr-un cabinet modern.
5. Suporturile pentru CD-uri și DVD-uri să fie amplasate aproape de catedră.

C. Funcțiile cabinetului de geografie

1. *Funcția didactică.* Cabinetul reprezintă locul de desfășurare optim al lecțiilor de geografie.
2. *Funcția științifică.* În timpul orelor de geografie elevii învață și aplică diferite metode și procedee de cercetare științifică.
3. *Funcția practică.* Cu ajutorul modelelor sau mulajelor elevii reproduc diferite fenomene naturale.
4. *Funcția ambientală.* Cabinetul oferă elevilor un spațiu optim ce favorizează studiul și învățarea.
5. *Funcția socio-culturală.* Elevii pot desfășura în sistem organizat diferite manifestări cu specific geografic (concursuri, serate, expoziții de grafică sau pictură peisagistică, prezentări de referate).

D. Concluzii

În timpul lecțiilor desfășurate în cabinetul de geografie, elevii dobândesc și își formează diferite competențe, de altfel geografia este una dintre puținele discipline școlare care reușesc să formeze astfel de competențe atât de variate și uneori complicate. Cele mai importante sunt: **competențele de comunicare** în limba maternă și în limbi de circulație internațională, și nu numai, **competențe matematice**, **competențe digitale** sau **informatică** (tehnologii specifice societății informaționale), **competențe civice** sau **sociale** (inclusiv ecologice), **competențe tehnologice**.

E. Bibliografie

1. Dulamă, Maria Eliza, 2001, *Elemente din didactica geografiei*, Ed. Clusium, Cluj-Napoca
2. Ilinca, Nicolae, 2000, *Didactica geografiei*, Ed. Corint, București
3. Mândruț, Octavian, 2010, *Competențe în învățarea geografiei – ghid metodologic*, Ed. Corint, București
4. ****, 1966, *În ajutorul profesorului de geografie – culegere de materiale metodice*, Vol. II, București

ÎNVĂȚAREA DIFERENȚIATĂ

Prof. Turcu Iuliana, Școala. Gimnazială „Vasile Goldiș” Alba Iulia

O preocupare majoră a fiecărui dascăl – deschizător de drumuri – este cunoașterea reală a individualității elevilor cu care lucrează, fapt care conduce la o individualizare a acțiunilor pedagogice, la o tratare diferențiată a elevilor în funcție de posibilitățile și înclinațiile lor.

Concepția științifică privitoare la tratarea individuală a elevilor constă în cunoașterea gradului de evoluție a diferitelor procese psihice, a gradului de dezvoltare, a tipului de inteligență caracteristică fiecărui copil, pentru a putea folosi mijloace adecvate în scopul dezvoltării acestuia la nivelul standardelor școlare.

Diferențierea vizează tehnologia didactică, diferențierea sarcinilor de muncă independentă în clasă sau acasă, stimularea inițiativelor și intereselor personale ale elevilor.

Diferențierea conținutului se realizează prin: trunchi comun, curriculum la decizia școlii, cursuri, activități complementare celor din programul obligatoriu pentru toți, cursuri diferite ca nivel pentru aceeași disciplină, activitate extracurriculară corelată cu cea școlară. Exemple de diferențieri de conținut:

a) sistemul unităților capitalizate (credite): conținutul e divizat în unități care corespund unui semestru / an / ciclu. Anumite unități sunt obligatorii, altele nu, din care elevul alege cele care îi convin. La sfârșitul perioadei de timp elevul susține un examen care îi conferă un număr de credite. Unitățile prevăd:

- planul general = unități indispensabile formării de bază;
- planul special = unități specifice conținutului;
- planul cultural = unități care îmbogățesc universul cultural al elevului.

b) sistemul modular: conținutul este divizat în subunități bine structurate, cu relații specifice între ele. Fiecare modul cuprinde obiective exprimate în cunoștințe, activități, are variante ca ritm, nivel de dezvoltare, de recuperare, are probe de intrare (ce este nevoie să știe), finale (ce trebuie să știe) și intermediare (ce știe).

c) activități extracurriculare: știm că educația se realizează în mod formal (activitate școlară), informal (experiența cotidiană), non-formal (perișcolar). Edgar Faure spunea : « În vremea noastră se recunoaște imposibilitatea de a considera educația ca un proces limitat în timp și spațiu. »

Diferențierea se realizează prin modul de organizare a activității școlare, a activității didactice și prin metodologia didactică aplicată. Distingem patru moduri de organizare a activității:

- a) activitate colectivă, caracterizată prin transmiterea informației de la învățător către elevi;
- b) activitate pe grupe, în general omogene, constituite după un anumit criteriu;
- c) activitate pe echipe, grupe eterogene, constituite după preferința elevilor pentru o activitate;

d) activitate individuală, independentă.

Activitatea pe grupe:

- în constituirea grupelor numărul de elevi să nu depășească 6-7, gruparea elevilor să se realizeze după un criteriu (ex. natura activității) sau la libera alegere a elevilor și se stabilesc relațiile dintre membrii grupului (ex. coordonatorul poate fi un elev sau învățătorul);

- tipuri de activități pentru grup: rezolvarea de probleme, lucrări practice, studiu de documente, proiecte, anchete;

- relația cadru didactic-elev se modifică astfel: cadrul didactic sprijină elevul, îi stabilește conținuturile și materialele necesare, pregătește activitatea, îndrumă în punctele cheie, dar NU conduce activitatea.

Jean Vial: „Activitatea în grup se caracterizează prin specificarea sarcinilor după motivațiile și capacitățile membrilor grupului, asigurarea unității conținutului activității, coordonarea, convergența efortului, existența unui responsabil și a unui colectiv.”

Exemple de situații în care se pot organiza activități pe grupe: la limba română, la exerciții de consolidare, la științele naturii, aplicații în consolidare și recapitulare la orice disciplină.

J. Deschamp a constatat că există diferențe între elevi de aceeași vârstă și capacitate intelectuală, față de diferite sarcini de lucru. Astfel 13 minute este media diferențelor de timp într-o sarcină de căutare a unor cuvinte într-un dicționar, 2 minute 1/2 pentru exerciții ușoare de adunare, pentru rezolvarea unor probleme de aritmetică, 11 minute.

E. Planchard spune că în general „linia de conduită a profesorului este aceea de a-i frâna pe aceia care se arată prea inteligenți, de a-i stimula pe cei care nu sunt destul de dezvoltati, pentru realizarea unor norme unice.” Elevii diferă din punct de vedere al aptitudinilor, a ritmului de învățare, a gradului de înțelegere a fenomenelor (unii aprofundează, alții sunt superficiali), a capacității de învățare, a rezultatelor obținute.

Pentru diferențierea prin metodologie este nevoie ca:

- elevii cu capacitate de învățare scăzută să fie cuprinși în activități frontale, dar tratați individual;

- elevii cu dificultăți accentuate ale capacității de învățare să fie instruiți în grupe, dar cu teme diferențiate pentru activitatea independentă;

- elevii cu capacitate de învățare mai redusă să fie incluși în clase speciale;

Individualizarea prin muncă independentă se poate realiza prin:

- teme individuale / acasă;

- muncă personalizată, activități cu conținut diferențiat, realizată individual.

În mod obișnuit elevii lucrează individual mai ales pentru fixarea și consolidarea cunoștințelor, pentru aplicarea lor în practică, pentru formarea de priceperi și deprinderi, pentru exersarea unor operații mintale, rezolvând exerciții și probleme, efectuând măsurători, desene, schițe, compuneri. De multe ori activitatea individuală se organizează dându-li-se elevilor spre rezolvare teme comune, cadrul didactic având grijă ca acestea să fie variate, de dificultate crescândă, substanțiale.

În ultimul timp un rol important îl ocupă activitatea individuală pe grupe de nivel. În acest caz temele sunt alese astfel încât unele să fie potrivite pentru elevii buni care n-au nevoie de explicații suplimentare, altele pentru elevii cu nivel mediu, iar altele să fie adecvate pentru elevii mai slabi, cu anumite goluri la obiectul respectiv, care au nevoie de mai multe îndrumări, ajutor și control.

În organizarea individuală a procesului de învățământ, se poate ca temele ce se dau elevilor să fie diferite de la un nivel la altul. Se spune că învățământul este individualizat sau personalizat. Este greu însă ca învățătorul să dea teme de muncă independentă adecvate posibilităților fiecărui elev în parte, de aceea se recurge la munca diferențiată pe grupe de nivel.

În cadrul unei lecții organizate frontal, cadrul didactic îndrumă și conduce activitatea tuturor elevilor din clasă. Acest mod de învățare asigură însușirea temeinică și sistematică a cunoștințelor predate. Cadrul didactic, cunoscând dificultățile lecției pe care o predă, modulează ritmul predării, astfel încât elevii să înțeleagă și să-și însușească noile cunoștințe.

Tot în cadrul învățământului frontal, elevii învață cum se folosesc instrumentele de muncă intelectuală: cum să se folosească de cărți și dicționare, de atlase, diagrame, cum să observe, să analizeze și să prezinte un obiect ori un fenomen, cum să realizeze o schiță, o hartă, un experiment.

Învățământul frontal mai are și însemnate efecte educative asupra elevilor. Transmiterea cunoștințelor de către învățător este însoțită adesea de dezvoltarea sentimentelor, de formarea convingerilor și atitudinilor acestora. Mesajul transmis de cadrul didactic exprimă și convingerile lui morale, le indică elevilor la care valori aderă și pe care le respinge, ceea ce îi influențează și pe elevi.

Bibliografie:

Neacșu Ion - “Metode și tehnici de învățare eficientă” - Editura Militară, București, 1990 ;

Radu Ion - “Învățământul diferențiat. Concepții și strategii” - Editura Didactică și Pedagogică, București, 1978 ;

Jinga I., Negret I. - “Învățarea eficientă” - Editura Edilis, București, 1994;

ACTIVITATEA ÎN CENTRELE DE INTERES CU ALTFEL DE MATERIALE

*Prof. preșc. Stan Iuliana Georgeta, Școala Gimnazială „Avram Iancu” Abrud
Prof. preșc. Miheș Alina, G.P.P. „Piticot” Câmpeni*

În urma unui schimb de experiență în Italia, în Reggio Emilia, unde ideea principală este că copiii au 100 de limbaje prin care se pot exprima, am observat cât de mult se pune accentul pe materialele din natură, pe ecologie, pe materialele re folosibile. Scopul acestei abordări de predare este cum să le facă utile în viața de zi cu zi. Programul se bazează pe principiile de respect, responsabilitate, și comunitate, prin explorare și descoperire într-un mediu de susținere și îmbogățire bazat pe interesele copiilor printr-un curriculum de auto-ghidat.

În grădinița pe care am vizitat-o precum și în orașul Reggio Emilia am observat cum au fost create anumite lucrări și jocuri din niște lucruri mărunte (crenguțe, resturi de materiale, ațe, material din natură), iar acestea au fost ridicate la rang de artă.

În zona pe care noi am vizitat-o, pe pereții unui tunel subteran erau afișe imense cu lucrări realizate din sârmulițe, șuruburi, piulițe etc, toate ilustrând aceeași idee: biciclete. De asemenea în grădiniță erau expuse lucrări confecționate din acest tip de material.

Preluând modelul de acolo și teoria celor 11 de limbaje am introdus în grădiniță aceste mici materiale cu care le-am propus copiilor să ne jucăm. Acestea au fost îmbogățite pe parcurs cu altele, întrucât copiii și-au adus de acasă, după cum au avut părinții lor, mici obiecte: șuruburi de diferite culori cu cap fluture, sferic, imbus, piulițe de diferite mărimi.

Copiii au ales câte un centru deschis: Știință, Artă și Joc de rol și au fost împărțiți pe grupuri, câte 3-4 într-un grup.

Sortarea obiectelor după mărime, culoare, formă sau funcție este un concept important în gândirea matematică. (Acasă este scuza perfectă pentru un pic de menaj, împreună cu părinții, copiii pot ajuta și în același timp pot învăța multe lucruri despre utilitatea anumitor piese, unelte etc)

Pornind de la ideea că la magazinul de unelte a fost adusă marfă obiecte de feronerie și trebuie sortată pentru a fi așezată în cutii pe rafturi, această activitate s-a transformat într-una interesantă pentru copiii mai ales că și materialele au fost altfel decât cele cu care erau copiii obișnuiți: șuruburi, piulițe, șaibe de diferite mărimi, culori, lungimi.

Experții consideră că, copiii mici au nevoie de mai multe oportunități de a practica cunoștințele lor de matematică, iar jocul de la Știință poate fi unul dintre ele.

Astfel la Știință:

- activitate de sortare: au grupat după formă, au așezat în perechi, au așezat într-un șir după un model dat ex. 3 șuruburi și o piuliță. Apoi i-am provocat să găsească un alt mod de grupare a obiectelor. De exemplu s-ar putea pune șaibe și șuruburile împreună, deoarece acestea sunt rotunde.

La Artă:

- de realizat figuri geometrice din piesele date, rame de tablouri, lanțuri și cercei din piesele date

La Joc de rol:

- să meargă la magazin și să cumpere anumite obiecte, folosind formulele de politețe, numerația (3 șaibe, 5 piulițe și 2 șuruburi)

Bineînțeles, pe lângă aceste activități se pot desfășura multe altele, fără a fi nevoie de foarte mult material, ci doar de imaginația, gândirea și creativitatea copiilor și a educatoarelor.

Bibliografie:

http://en.wikipedia.org/wiki/Reggio_Emilia_approach

ȘCOALĂ ȘI FAMILIA, O RELAȚIE PERICLITATĂ?

Prof. învă. primar: Suciu Doina, Liceul cu Program Sportiv, Sebeș

Începând școlaritatea, copilul progresează, se dezvoltă într-un ritm din ce în ce mai rapid, bineînțeles în strânsă legătură cu acțiunile în care este el implicat. Copilul devine deopotrivă membru al unei clase de elevi, al unui grup de prieteni, al grupului familial - medii în cadrul cărora se stabilesc raporturi reciproce.

În familie se învață deprinderile de ordine, perseverență, disciplină, cinste, însușiri fără de care activitatea de învățare, din cadrul școlii este practic de nerealizat.

În relațiile dintre părinți și copii pot să apară situații conflictuale care, de cele mai multe ori, au drept cauză atitudinea greșită a părinților. De aceea, se impune ca viitorii părinți să cunoască, măcar în principiu, câteva reguli care vor diminua riscul apariției de stări conflictuale între părinți și copii:

* Respectarea imperativului „**Poartă-te cu copiii tăi așa cum ai fi vrut tu să se poarte și părinții tăi cu tine!**”;

* Respectarea unui anumit echilibru în atitudine - nici răsfăț excesiv, nici severitate excesivă;

* Evitarea jignirilor și brutalității, respectarea personalității copilului, dar și îngrădirea cu grijă a acelor tendințe care îl împing dincolo de dreapta măsură a lucrurilor;

* Câștigarea respectului și încrederii copilului, printr-un comportament adecvat;

* Manifestarea interesului pentru viața și activitatea copilului, înțelegere și sprijin în situații problematice;

* Comunicarea apropiată cu copilul, evitarea atitudinii reci și distante, a sobrietății excesive;

* Înțelegerea schimbărilor în mentalitatea noilor generații pentru a evita clasicul „conflict între generații”.

Soluții de îmbunătățire școală-familie :

* Familiile trebuie să fie implicate în îmbunătățirea învățării acasă precum și în școală ;

* Părinții să încurajeze elevii să participe la lecții, susținându-le interesul pentru școală ;

* Inițiativele școlii de a îndrepta familiile către procesul de învățământ ,bazată pe comunicare;

* Programe sponsorizate pentru întărirea relației școală - familie ;

* Activitățile de parteneriat școală – elevi - părinți ghidează, energizează, motivează elevii ,

* Obligațiile de bază ale școlii de a comunica eficient în legătură cu progresul copilului;

* Implicarea părinților în școală ca voluntari și ajutor la teme ;

* Părinții - parteneri în: luarea deciziei, participare, conducere și sprijinirea școlii .

Părinții ar trebui:

* Să elaboreze un program zilnic pentru teme, să fie verificat regulat, să existe un loc liniștit de studiu (să fie descurajate convorbirile telefonice cu colegii);

* Să citească împreună cu copilul, să-l ajute să-și găsească hobby-urile și interesele potrivite;

* Să folosească televizorul cu înțelepciune (să selecteze programele);

* Să păstreze legătura cu școala (să știe care sunt temele, nr. de absențe nemotivate);

* Să-l laude pe copii, să le aprecieze efortul, să îi încurajeze să persevereze;

* Să le vorbească adolescenților, să le cunoască prietenii și locurile în care își petrec timpul liber;

* Să-și implice copiii în activități extrașcolare, extracurriculare.;

Înainte de a face promisiuni sau de a aplica pedepse, rugăm părinții să cugete la câteva întrebări:

1. Ați analizat motivele pentru care copilul dumneavoastră are rezultate slabe?

2. I-ați organizat timpul de studiu?
3. L-ați ajutat când a întâmpinat greutăți?
4. I-ați insuflat copilului destulă încredere pentru a avea curajul să vă ceară să-i explicați ce n-a înțeles?

Înainte de a da pedepse sau de a oferi recompense, puneți-vă, stimați părinți, aceste întrebări. Succesul copilului la învățătură depinde și de felul în care el, sub îndrumarea părinților, știe să-și organizeze munca și capacitatea de a se identifica cu ea.

Orice timp trecut e pierdut, nu se mai întoarce, nu se mai repetă. Când copilul devine om în toată firea regretă anumite lucruri și învinuiește părinții că nu l-au ajutat, nu au avut timp pentru el.

Formele educative trebuie să fie simple, multiple, corespunzătoare pentru a forma copii calmi într-o viață zbuciumată, copii fericiți în plină mișcare.

PORTUL (COSTUMUL POPULAR) SPECIFIC LOCALITĂȚII VIDRA DE SUS (ASTĂZI COMUNA AVRAM IANCU) DE PE VALEA ARIEȘULUI MIC DIN ȚARA MOȘILOR

Prof. Chirițescu Marinela, Liceul Tehnologic „Țara Moșilor” Albac

În vremurile mai îndepărtate portul locuitorilor din Vidra de Sus, astăzi comuna Avram Iancu din județul Alba, de pe valea Arieșului Mic se aseamăna foarte mult cu cel al dacilor, port care s-a menținut până în prima jumătate a sec. XX-lea. El se aseamăna cu portul celorlalți locuitori din Țara Moșilor.

Portul bărbaților era alcătuit din: pălărie de paie (vara), căciulă (iarna), cămăși cu cusături simple făcute cu ață albă și cu nasturi mici la gât, cămășile se purtau băgate în pantaloni (cioareci). Peste cămașă îmbrăcau o vestă (puslă), din pănură albă sau neagră - postav țesut din lână în casă - cu sau fără mâneci. Purtau indispensabili largi din pânză groasă de cânepă, peste care îmbrăcau pantaloni din pănură albă, sură sau neagră. Pantalonii albi aveau o tivitură albă sau albastră, pe cusătură sau deasupra buzunarelor. Peste vestă sau pieptar se purta o haină de pănură numită becheș, iar cei mai bătrâni purtau sumane (țundre), lungi, legate numai pe umeri. Cei mai înstăriți purtau și cojoace din piele. Încălțăminte o formau opincile din piei de animale argășite și din cauciuc, iar cei mai bine situați purtau cizme, mai ales în zilele de sărbătoare. În prima jumătate a secolului al XX-lea au apărut opincile și bocancii cu tălpi de lemn, acoperite de tablă pentru a-i da o durabilitate mai mare.

Portul femeilor era de asemenea simplu. Își acoperea capul cu cârpe (chișchine) de diferite culori pe care le cumpărau din târguri sau și le confecționau singure din din in sau lână subțire. Fetele umblau cu capul descoperit și cu cozi pe spate. Chiar și în timpul iernii femeile tinere își legau la spate cozile și le purtau așezate deasupra capului, iar femeile vârstnice își legau năframă sub bărbie (se îmbrobodeau). Cămășile erau împodobite la gât și pe mâneci cu cusături de arnici roșu sau negru, iar mânecile se terminau cu fodor (cipcă) în diferite forme. Erau simple fără prea multe cusături, deoarece femeile nu prea aveau răgaz să meșteșugească cu acul, fiindcă rămase singure acasă ele trebuiau să se războiască cu unelte mai grele decât acul, cu furca și de multe ori chiar și cu coasa. Peste cămăși femeile purtau pieptare mici, scurte care în partea din față erau cusute cu diferite motive florale sau geometrice. Unele purtau un laibăr (vestă) mic din postav, confecționat asemănător cu pieptarul, iar altele purtau niște haine cu mâneci lungi (scurteici), făcute de ele din pănură sau din materiale cumpărate din târguri. Mai purtau și poale împodobite în partea de jos fie cu diferite figuri simple, fie cu dantelă îngustă. Peste poale se purta catrință (zadie), în față și înapoi; cea din față făcută din lână neagră se numea șurț, iar cea din spate făcută din lână de diferite culori și se numeau mătăși. Și femeile ca și bărbații încălțau opinci și numai în zilele de sărbătoare cele tinere și cu posibilități materiale purtau bocanci sau cizme.

Începând cu secolul al XX-lea, în portul localnicilor comunei Avram Iancu ca în a tuturor moșilor în general, se produc schimbări datorită faptului că încep să cumpere tot mai multe articole de îmbrăcăminte și încălțăminte gata confecționate. În ultima jumătate de secol, moda urbană se face intens simțită în modul de a se îmbrăca al localnicilor și arareori se mai poate vedea câte un vârstnic purtând veșminte tradiționale, cu excepția unor mari serbări populare care au loc în zonă precum Târgul de fete de pe Muntele Găina.

